

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Psykolog

Klager

FER-sak: 37/16K

Dato: 28.08.17

VEDR.: FER-SAK 37/16K

Fagetisk råd i Norsk psykologforening (FER) mottok klagen 13.06.16 og med klagers fullmakt 12.09.16, og sluttbehandlet klagen i sitt møte 28.08.17.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer:

Svanhild Mellingen, Espen Walstad, Maria L. Norheim, Jon Børre Rekstad, Vigdis Slotterøy, Gisken Holst

Vedtak: *5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.*

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Saksgang

- 13.06.16 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem PP.
- 12.09.16 FER mottok fullmakt fra klager som bekreftet at advokat AA representerte klager.
- 09.12.16 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
- 12.12.16 Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP).
- 11.01.16 FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
- 12.01.16 Redegjørelsen ble sendt til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
- 03.02.17 FER mottok brev fra klager med å avvente videre saksbehandling pga pågående klagesak hos fylkesmannen.
- 17.02.17 FER mottok kommentar fra klager.

29.03.16 Kommentar fra klager ble sendt innklagede psykolog med to ukers frist til å komme med sluttkommentarer.
20.04.17 FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog.
26.04.17 Innklagedes sluttkommentarer ble sendt til klager til orientering.
28.08.17 FER sluttbehandlet saken.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

I sitt første brev til FER viser klager til innklagede psykologs uttalelser i en undersøkelsessak utført av barnevernet. Klager er far til et barn som har vært utsatt for seksuelle overgrep over en treårs-periode (2011-2014), og der barnets tidligere stefar (NN) var den som utførte overgrepene. Dom i saken falt i juni 2016. Vedlagt klagen er utdrag fra dommen, og fra sakkyndigrapport utført av annen psykolog i forbindelse med sakkyndigoppdrag høsten 2015.

På samme tid ble det avgitt en bekymringsmelding om mulige overgrep, og barnevernet opprettet undersøkelsessak som pågikk i perioden 2011-2012. Den innklagede psykologen var på dette tidspunktet behandler for NN. I forbindelse med undersøkelsessaken skal psykologen ha uttalt seg slik at det fremsto som at det ikke var noen fare for at NN ville utsette barna (til sin daværende samboer, og klagers barn) for overgrep. Klager mener at uttalelsene fra psykologen var den direkte årsaken til at NN ble «frikjent» av barnevernet og at overgrepene fortsatte. Barnevernet skulle også være kjent med at det forelå en dom fra tidligere, der NN skulle være dømt for seksuelle overgrep mot små barn.

Klager ba videre om at FER vurderer hvorvidt et evt. brudd på de fagetiske retningslinjene utløser erstatningsansvar for psykologen. Spørsmål om psykologens eventuelle erstatningsansvar er ikke noe FER kan ta stilling til eller undersøke nærmere.

ii) Relevante punkter i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstillende vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Unngåelse av misbruk/skade

Psykologen tilstreber å unngå at psykologisk kunnskap eller praksis blir misbrukt, og tar ansvar for at skade som er uunngåelig og som kan forutses blir gjort så liten som mulig. Psykologen deltar ikke i aktivitet som sikter mot at man med fysiske eller psykiske tvangsmidler (indoktrinering, «hjernevask», tortur) - eller med trussel om slike tvangsmidler:

- *Tvinger noen til å gi opplysninger eller innrømmelser*
- *Presser noen til å avsløre, fornekte eller endre eget eller andres livssyn, politiske, religiøse eller etiske overbevisninger og forsøker aktivt å hindre at psykologisk kunnskap blir anvendt i slike aktiviteter.*

Med henvisning til de ovenfor nevnte punkter fra EPNP ba FER psykologen om å redegjøre for hvilke uttalelser han kom med i den aktuelle saken. Vi ba også om en redegjørelse for på hvilket grunnlag psykologen uttalte seg når han ga de rådene til barneverntjenesten som det her refereres til. Videre ba vi psykologen redegjøre for hvilke vurderinger han gjorde med hensyn til den aktuelle risiko, samt den potensielle fare pasienten utgjorde for de barna han hadde daglig omsorg for.

iii) Innklagedes redegjørelse.

I sin redegjørelse skriver psykologen at saken handler om to menneskerettslige forhold: det som angår barnet, og det som angår stefar. Han viser videre til at det er barnevernet som har det fulle ansvaret for å vurdere innholdet i en bekymringsmelding.

Psykologen gjør videre rede for hvilke undersøkelser og vurderinger han gjorde i forbindelse med bekymringsmeldingen, og legger til grunn at han ikke fant noen holdepunkter for at det var fare for nye overgrep. Han mener at det ikke er mulig å avsløre overgrep ved psykologiske metoder. Psykologen retter også kritikk mot barnevernet, som han mener la ansvaret over på de uttalelsene han kom med i saken, og på den måten unndro seg det ansvaret de hadde overfor barnet.

Psykologen bekrefter at han vurderte det som lite sannsynlig at pasienten ville forgripe seg på sin egen stedatter. Samtidig erkjenner han at det er umulig å avsløre hvorvidt en person vil begå overgrep.

Han avslutter redegjørelsen med å gjenta kritikken mot barnevernet, både den tiden som gikk fra bekymringsmeldingen ble mottatt, og det at det ble lagt så stor vekt på psykologens uttalelser.

iv) Klagers kommentarer på innklagedes redegjørelse.

Som svar på redegjørelsen gjentar klager de uttalelser psykologen kom med både i møte 17.12.12 og i den skriftlige erklæringen som ble sendt rett i etterkant av møtet. Det vises også til rapporten fra Fylkesmannen (s. 3 og 5), i forbindelse med at barnevernet ble klaget inn for Fylkesmannen og fikk her kritikk for manglende oppfølging av saken. Klager viser også til redegjørelsen til FER, der klager mener psykologen er vag mht. hva som ble sagt til barnevernet, og at han ikke tar kritikk når han sier at han «...ikke kan se hvordan dette kunne gjøres annerledes».

Videre viser klager til brevet som psykologen skrev til barneverntjenesten 18.12.12, der klager mener han går lenger i å trygge barnevernet enn det han ga uttrykk for i redegjørelsen til FER. Klager mener også det er usaklig når psykologen hadde liten kontakt med pasienten i 2011 - 2012, samtidig som han, slik klager oppfatter det, nærmest sto inne for at familien fungerte svært godt i denne perioden. Klager mener at psykologen burde avstått fra å uttale seg, eller i hvert fall uttalt seg mer forbeholdent og forsiktig.

v) Sluttkommentarer fra innklagede

I sine sluttkommentarer gjentar innklagede psykolog at det er barnevernet som må ta ansvar for den oppfølging av bekymringsmeldingen som fant sted. Han viser også til Fylkesmannens uttalelser (ref. tilsynssaken), der det poengteres at psykologen ikke var sakkyndig i saken, men stefarens tidligere behandler.

Psykologen kommer også med en faglig betraktning der han viser til kunnskap om tilbakefall, noe som har vært avgjørende for hans vurderinger av pasienten.

FERs vurdering og konklusjon

Saken det her er snakk om er en overgrepssak, der Fylkesmannen i sin gjennomgang har konkludert med at barneverntjenesten har forsømt sitt ansvar og på den måten vært medvirkende til at en overgrepssituasjon har kunnet fortsette. Klagen til FER omhandler imidlertid overgriper tidligere behandler, og hvorvidt denne har brutt de fagetiske prinsipper i sine uttalelser overfor barnevernet. Barnevernet tiller psykologens uttalelser stor vekt, noe som førte til at bekymringsmeldingen ikke ble fulgt opp.

FER vil presisere at barnevernet har et selvstendig ansvar for å følge opp bekymringsmeldinger, og er i så måte enig med det innklagede psykolog skriver. Psykologen har heller ikke en rolle som sakkyndig, men som behandler, noe som har betydning i forhold til hva han kan og skal uttale seg om. Ut fra dette mener FER at psykologen ikke kan lastes for barnevernets forsømmelse i saken.

FER vil likevel vurdere hvorvidt psykologen har brutt prinsippene om kompetanse (metodebegrensninger) og ansvar (ansvar, unngåelse av misbruk/ skade) når han uttalte seg om sin pasient. FER ser at psykologen presenterer faglige begrunnelser for å anta at faren for tilbakefall var liten, samtidig som han sier det er umulig å avsløre hvorvidt en person vil begå overgrep.

Videre forstår FER det slik at psykologen har hatt relativt liten kontakt med pasienten i årene forut for bekymringsmeldingen. Dette har betydning for på hvilket grunnlag psykologen uttalte seg, både i møte med barnevernet og i sin skriftlige bekreftelse i etterkant. Ut fra opplysningene i saken mener FER at psykologen burde ha vært mer forbeholden i sine uttalelser om fare for tilbakefall. FER legger også merke til at psykologen i sin skriftlige bekreftelse (nest nederste avsnitt) stiller seg kritisk til grunnlaget for bekymringsmeldingen og fremhever at «... familien fungerer bra bortsett fra at pasienten nå ikke får ha et naturlig samvær med barna, noe som utgjør en alvorlig stressfaktor for ham». FER mener at psykologen her har gått langt i «å gå god for» at pasienten ikke utgjør en fare for barnet, og dermed har sett bort fra den risiko som forelåg og med den konsekvens det ville få for barnet og familien, særlig dersom psykologens vurdering viste seg å ikke være riktig.

FER merker seg dessuten at psykologen gjennom den fagetiske saksbehandlingen ikke kan se at han kunne ha gjort noe annerledes. Til det vil FER bemerke at dette er å forstå som manglende etisk refleksjon og i seg selv kritikkverdig.

På bakgrunn av den fremlagte informasjonen finner FER at det er godtgjort brudd på følgende punkt i EPNP: **II.2 Kompetanse og II.3 Ansvar.**

Vedtak: *5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.*

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Tove Beate Pedersen, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard